

„Toruńskie zbiory pieczęci” – sprawozdanie z konferencji online 18 listopada 2020 r.

Konferencja „Toruńskie zbiory pieczęci” odbyła się 18 listopada 2020 r. Ze względu na sytuację epidemiczną organizatorzy – Archiwum Państwowe w Toruniu przy współpracy Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – wybrali formę spotkania online. Konferencja stanowiła element projektu finansowanego ze środków Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, którego celem była publikacja pierwszego zeszytu katalogu pieczęci z zasobu AP w Toruniu, zatytułowanego „Pieczęcie królów i królowych polskich do 1572 r.”. Konferencja miała zapoznać odbiorców ze zbiorami sfragistycznymi przechowywanymi w toruńskich instytucjach kultury.

Obrady otworzyła Dyrektor AP w Toruniu Beata Herdzin, przybliżając zebrany materiał i cele projektu. Prowadzącą pierwszą sesję była Anna Laszuk z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Pierwszy referat „Zasób sfragistyczny Archiwum Państwowego w Toruniu: stan rozpoznania i perspektywy edytorskie” przedstawił dr hab. Marcin Hlebionek, prof. UMK. Omówił zbiór obiektów sfragistycznych przechowywanych w AP w Toruniu oraz scharakteryzował najważniejsze badania dotyczące toruńskich pieczęci. Zwrócił uwagę na największe zainteresowanie badaczy pieczęciami średniowiecznymi, podkreślając, że ciągle jeszcze nierozpoznany pozostaje zasób pieczęci nowożytnych. Kolejny referent – dr Mateusz Superczyński – przedstawił ewolucję pieczęci miast pruskich na przykładzie odcisków w aktach miasta Torunia. Przybliżył słuchaczom drogę rozwoju oraz znaczenie i treść symboliki pieczęci miast Chełmna, Torunia, Golubia, Kowalewa oraz Chojnic. Ostatni referat w sesji wygłosił dr Janusz Bonczkowski, który omówił ubytki w zasobie sfragistycznym AP w Toruniu na przykładzie pieczęci miejskich. Opierając się na wizerunkach pieczęci z publikacji B. Engela, ocenił straty w pieczęciach Go-

lubia, Łasina, Pasłęka, Brodnicy, Elbląga, Kętrzyna, Gdańska oraz Chełmna. Zwrócił uwagę na konieczność prowadzenia prac konserwatorskich oraz znaczenie edycji źródeł.

Drugą sesję poprowadził dr hab. Krzysztof Kopiński, prof. UMK. Pierwsza referentka – Anna Szałańska – przedstawiła charakterystykę ogólną pieczęci cechowych oraz omówiła pieczęcie cechów toruńskich, znajdujące się przy dokumencie z 1552 r., będącym skargą do króla Zygmunta Augusta. Następnie p.o. Dyrektora Muzeum Okręgowego w Toruniu – Aleksandra Mierzejewska – przybliżyła słuchaczom właściwie nieopracowany zasób ponad 800 zabytków sfragistycznych przechowywanych w MOT, który stanowią tłoki pieczętno oraz odciski lakowe. Kolejny referent – dr Mateusz Żmudziński – scharakteryzował pieczęcie i tłoki pieczętno z okresu XIII-XX w., przechowywane w zbiorach Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej. Dokonał ogólnej charakterystyki zbiorów oraz zaprezentował najstarsze, a zarazem najciekawsze obiekty przechowywane w AADDT. Referat „Pieczęcie i materiały z zakresu sfragistyki w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu” przedstawiła dr Marta Czyżak. Scharakteryzowała przechowywane w Gabinetie Rękopisów BU w Toruniu zbiory z odciskami pieczętnymi, wśród których można wskazać dokumenty, archiwalia rodzinne, oprawę średniowiecznego kodeksu rękopiśmiennego z tłokami pieczętnymi odcisniętymi na skórzanej oprawie oraz materiał sfragistyczny ze spuścizny Mariana Gumowskiego. Ostatnia referentka – Jagoda Jankowska – w wystąpieniu „W świecie międzynarodowych standardów i opisu wielopoziomowego, czyli długa droga do nowych wskazówek metodycznych dotyczących archiwalnego opisu materiałów sfragistycznych” podjęła zagadnienie polskiej metodyki w zakresie opracowywania polskich materiałów sfragistycznych.

Dyskusja, w której, oprócz referentów, wzięli także udział dr hab. Piotr Pokora, prof. UAM, oraz Anna Czajka z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, przyniosła wnioski o potrzebie organizowania cyklicznych ogólnopolskich konferencji sfragistycznych oraz znaczeniu fotografii RTI w dziedzinie sfragistyki. Obrady zakończyły podziękowania Dyrektor AP w Toruniu Beaty Herdzin oraz podsumowanie autorstwa dra hab. Marcina Hlebionka, prof. UMK. W konferencji wzięło udział ponad 70 logujących się online uczestników.

Alicja Sumowska (Toruń)
ORCID: 0000-0003-0510-7395